

องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง

การประเมินความเสี่ยงการทุจริต ในหน่วยงานภาครัฐ

ประจำปีงบประมาณ 2569

การค้นหาค่าความเสี่ยง

การวิเคราะห์สาเหตุ

มาตรการป้องกัน

การติดตามประเมินผล

จัดทำโดย สำนักปลัด
องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง

บทนำ

องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟืองเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่มีบทบาทในการขับเคลื่อนหน่วยงานภาครัฐให้บริหารงานภายใต้กรอบธรรมาภิบาล โดยการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นเครื่องมือหนึ่งในการขับเคลื่อนธรรมาภิบาลเพื่อลดปัญหาการทุจริตภาครัฐ ตามคำสั่งคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ที่ 69/2557 ลงวันที่ 18 มิถุนายน 2557 เรื่องมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาการทุจริตประพฤติมิชอบที่กำหนดให้ทุกส่วนราชการและหน่วยงานของรัฐ โดยมุ่งเน้นการสร้างธรรมาภิบาลในการบริหารงาน และส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในการตรวจสอบ เฝ้าระวัง เพื่อสกัดกั้นมิให้เกิดการทุจริตประพฤติมิชอบได้

องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง จึงได้ดำเนินการประเมินความเสี่ยงในองค์กรขึ้น เพื่อให้หน่วยงานมีมาตรการ ระบบหรือแนวทางในการบริหารจัดการความเสี่ยงของการดำเนินงานที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตซึ่งเป็นมาตรการป้องกันการทุจริตเชิงรุกที่มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ กรอบแนวคิด นิยาม

ปัจจัยความสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

มาตรการป้องกันการทุจริต สารถจะช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบ และการปฏิบัติงาน ตามมาตรการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงการทุจริตได้ ทั้งนี้ การนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ในองค์กรจะช่วยเป็นหลักประกันองค์กรในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีทุจริต หรือในกรณีที่พบกับการทุจริตที่ไม่คาดคิด โอกาสที่จะประสบกับปัญหาน้อยกว่าองค์กรอื่น หรือหากเกิดความเสียหายขึ้นก็จะ เป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่มีการนำเครื่องมือประเมินความเสี่ยงมาใช้ เพราะได้มีการเตรียมการ ป้องกันล่วงหน้าไว้การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหา หรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบ ต่าง ๆ ภายในองค์กร ที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) ที่จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารองค์กรอย่าง มีธรรมาภิบาล

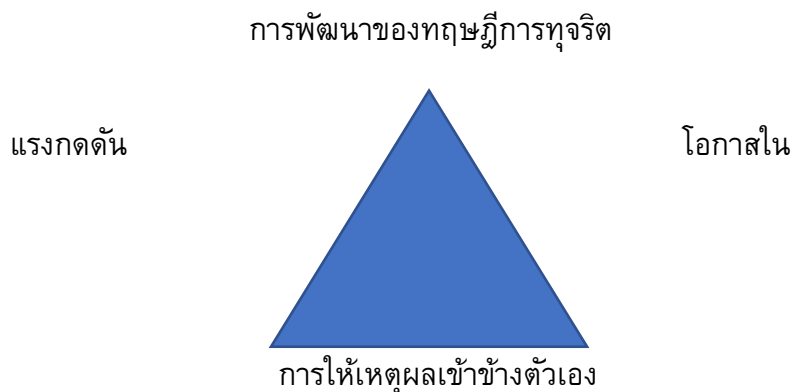
1. วัตถุประสงค์หลักของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

1. เพื่อสร้างมาตรการในป้องกัน สกัดกั้น ลด และปิดโอกาสการทุจริต
2. เพื่อให้ประชาชนเกิดความมั่นใจต่อการปฏิบัติตามกฎหมายและข้อบังคับต่าง ๆ
3. เพื่อเพิ่มมูลค่าขององค์กรต่อผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมั่นใจในระบบธรรมาภิบาลและความซื่อตรงขององค์กร
4. เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. กรอบแนวคิด นิยามตามเกณฑ์ชี้วัดความเสี่ยงการทุจริตของหน่วยงานภาครัฐ

2.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต

การดำเนินการตรวจสอบเพื่อตรวจรับการทุจริตในองค์กร สิ่งสำคัญที่ต้องดำเนินการคือ ศึกษาเกี่ยวกับพัฒนาการของทฤษฎีการทุจริต และทำความเข้าใจองค์ประกอบของพฤติกรรมที่ทำให้เกิด กระบวนการทุจริต และกระบวนการติดตามเพื่อค้นพบการทุจริตในรูปแบบต่าง ๆ โดยมีพัฒนาการของ ทฤษฎีการทุจริต ดังนี้

ได้เผยแพร่ผลการศึกษาทฤษฎีการทุจริต โดยระบุว่า การกระทำทุจริตนั้น เกิดจากสาเหตุ 3 ประการ โดยทั้ง 3 ประการจะต้องเกิดขึ้นพร้อมกันทั้งหมดจึงจะเกิดการทุจริตขึ้น โดยมีชื่อเรียกว่า สามเหลี่ยมทุจริต ซึ่งหน่วยงานส่วนใหญ่นำไปปรับใช้กับการประเมินความเสี่ยงและวางแนวทางป้องกันการทุจริตด้วยทฤษฎีสามเหลี่ยมทุจริตอย่างแพร่หลาย สาเหตุ 3 ประการประกอบด้วย

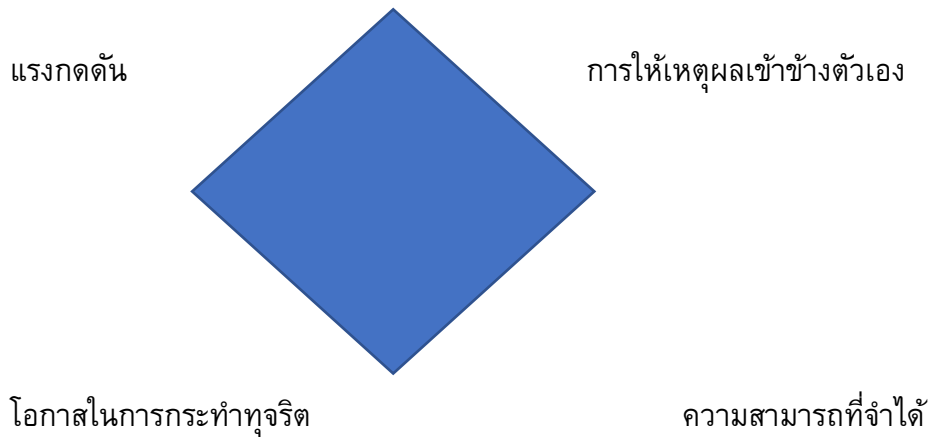
1. โอกาส (Opportunity) คือ การมีช่องทางที่จะดำเนินการได้ เหตุการณ์ที่จะเอื้ออำนวยให้เกิดการทุจริตจะเป็นสถานการณ์ที่เปิดช่องให้คนในคนหนึ่งกระทำการทุจริตได้โดยที่เขาไม่รู้หรือเชื่อว่า เขามีโอกาสถูกจับได้หรือมีอาทิสน้อยที่จะถูกจับได้ องค์กรใดก็ตามที่ไม่มีการดำเนินการอย่างจริงจังที่จะป้องกันการทุจริตก็เท่ากับเปิดโอกาสให้เกิดการทุจริตในองค์กร

2. แรงจูงใจหรือแรงกดดัน (Motivation/Pressure) มาจากหลายรูปแบบ เช่น ปัญหาการเงินหนี้สิน การพนัน ดิตยาเสพติด ชอบเที่ยวเตร่ มีภาระหนี้สินล้นพ้นตัว ความโลภอยากได้ อยากมี ถือเป็นแรงผลักดันอย่างหนึ่งและบางกรณีมาจากความรู้สึกว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมจากองค์กร

3. การหาเหตุผลเข้าข้างตนเอง (Rationalization) คนที่กระทำการทุจริต จะหาเหตุผลโน้มน้าวใจตนเองที่จะกระทำสิ่งนั้นด้วยฐานความคิด (Mindset) ที่สนับสนุนการกระทำการทุจริต หาข้ออ้างที่ยกมาเพื่อให้ตนเองลดความรู้สึกผิดในการกระทำทุจริต เช่น เงินเดือนน้อย หัวหน้างานไม่เป็นธรรม เป็นต้น

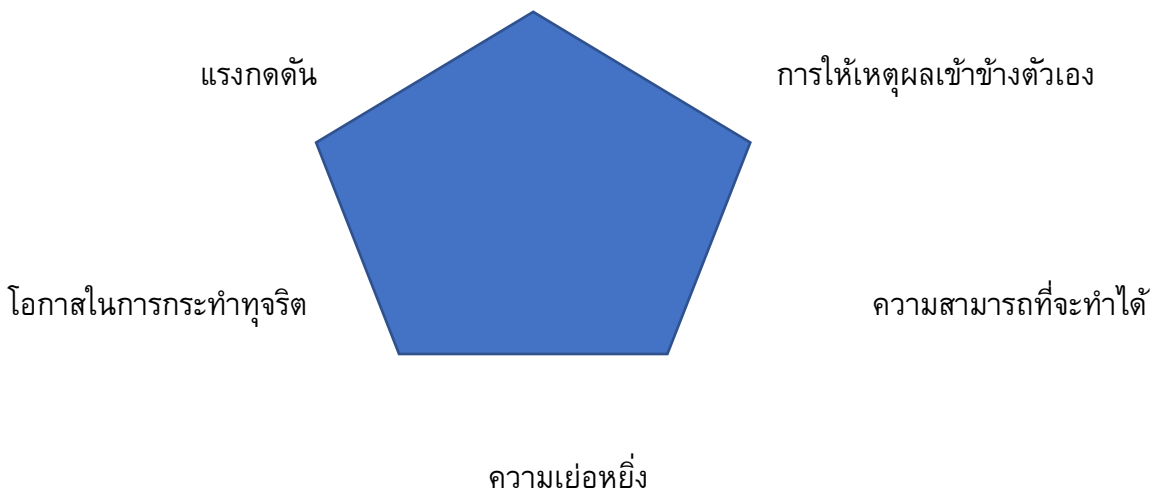
ซึ่งสอดคล้องกับทบทวน กล่าวว่างานโอกาส คือ ประตุสุการทุจริต ส่วนแรงจูงใจ (Pressure) และการหาสาเหตุเข้าข้างตนเอง (Rationalization) เป็นการสนับสนุนที่จะพาตนเองไปสู่กระบวนการทุจริต ทั้งนี้บทความนี้มีการเพิ่มสาเหตุที่ 4 คือ ผู้กระทำผิดหรือทุจริตต้องเป็นผู้ที่มีศักยภาพความสามารถ (Capability) ซึ่งสามารถมองเห็นช่องทางกระทำการทุจริต หรือการละเมิดกฎและนโยบายที่มีได้ และสามารถเปลี่ยนโอกาสในการทุจริตให้กลายเป็นความจริงได้ ผู้ที่มีสมรรถนะความสามารถ (Competence) มีลักษณะทั่วไป คือ 1. อำนาจหน้าที่ภายในองค์กรเอื้อต่อการทุจริต 2. มีสติปัญญาเพียงพอในการทำความเข้าใจและใช้ประโยชน์จากสถานการณ์เพื่อก่อทุจริต 3. ความมั่นใจสูงกว่ายากต่อการตรวจจับได้ 4. มีความสามารถหรือทักษะการบีบบังคับขู่เข็ญผู้อื่นให้เห็นด้วยหรือโน้มน้าวให้มองเป็นถูกได้ 5. มีความสามารถโกหกได้อย่างต่อเนื่อง และมีประสิทธิภาพ 6. สามารถบริหารจัดการต่อความเครียดหรือแรงกดดันสูงได้ ซึ่งเป็นที่มาของทฤษฎีสี่เหลี่ยมทุจริต ตามทฤษฎีสี่เหลี่ยมจัตุรัสดังกล่าว

การพัฒนาของทฤษฎีสี่เหลี่ยมการทุจริต

ต่อมา Horwath ได้ศึกษาและพัฒนาทฤษฎีสี่เหลี่ยมจตุรัสในส่วนของสาเหตุที่ 4 เพิ่มเติมซึ่งพบว่า ความหยิ่งโสทะนงตน เป็นสาเหตุที่ 5 ซึ่งได้อธิบายลักษณะพฤติกรรมของคนที่กระทำการทุจริตภายใต้ ลักษณะความหยิ่งยะโสทะนงตน มีลักษณะดังนี้ 1.ความมีอัตตาที่ยิ่งใหญ่ Big Ego หรือการมองโลกในแบบของตนเอง 3.มีพฤติกรรมใช้อำนาจในการกลั่นแกล้งจับผิดผู้อื่น Bullying Attitude 4.การบริหารจัดการแบบเผด็จการและกลัวการเสียตำแหน่ง หรือกลัวถูกลดความสำคัญของตนเองตามทฤษฎีห้าเหลี่ยม ดังภาพ

การพัฒนาของทฤษฎีห้าเหลี่ยมการทุจริต

โดยหลักทฤษฎีทั้งสามได้กล่าวถึงสาเหตุจูงใจของพฤติกรรมผู้กระทำผิดหรือสิ่งที่จะทำให้ก่อให้เกิดการทุจริตตามตารางดังนี้

Triangle Fraud	Four-sided Diamond	Fraud Pentagon Theory
1.Opportunity 2.Pressure 3.Rationalization	1.Capability 2.Opportunity 3.Incentive/Motive 4.Rationalization	1.Opportunity 2.Pressure/Motive 3.Rationalization 4.Capability 5.Arrogance

คำอธิบายความหมายของคำศัพท์ ทฤษฎีเกี่ยวกับสาเหตุการทุจริต	
Opportunity	โอกาส เหตุการณ์ สถานการณ์ที่เอื้ออำนวย มีสิ่งล่อตาล่อใจเปิดโอกาสที่จะฉกฉวย ผลประโยชน์ เนื่องจากความบกพร่องหรือจุดอ่อนของระบบงาน หรือช่องว่างของกฎระเบียบเปิดโอกาสให้ทำได้
Pressure	ความกดดัน ความกดดัน และแรงกดดันเมื่อเกิดเหตุการณ์คับขันจากสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่ มีความจำเป็นต้องการเงิน
Rationalization	มีเหตุผล มีเหตุผลเข้าข้างตนเองว่าสามารถทำได้ คนอื่นยังสามารถทำได้โดยไม่คิดว่าผิดมีความสามารถ และโอกาสที่เกิดจากตำแหน่งหน้าที่
Capability	ความสามารถ มีความสามารถที่ทำให้เกิดจากอุปนิสัย ความสามารถเฉพาะตัวของผู้ปฏิบัติงาน และลักษณะงานเอื้อประโยชน์ที่จะประพฤติดีชอบและทำการทุจริตได้
Incentive/Motive	แรงจูงใจ แรงบันดาลใจ มีสิ่งจูงใจ
Rationalization	มีเหตุผล มีเหตุผลเข้าข้างตนเองว่าสามารถทำได้ คนอื่นยังสามารถทำได้โดยไม่คิดว่าผิดมีความสามารถ และโอกาสที่เกิดจากตำแหน่งหน้าที่
Greed	ความโลภ เกิดความละโมภโลภมาก เห็นคนอื่นทำผิดแล้วไม่ได้รับการลงโทษจับไม่ได้จึงหลงผิดอยากทำบ้าง ไม่พึงพอใจในสิ่งตนมี
Need	ความต้องการอยากได้ ความต้องการหรือความจำเป็นที่ต้องการใช้เงิน จึงเป็นแรงกดดันให้ทำสิ่งที่ทำได้เพื่อให้ได้เงินมา
Expectation	ความคาดหวัง ความหวังว่าสิ่งที่ตนกระทำไม่มีผู้อื่นล่วงรู้ และเอาผิดได้หรือโอกาสที่จะถูกค้นพบการกระทำที่ผิด ถูกจับได้และรับการลงโทษน้อยมาก
Arrogance	ความหยิ่งยะโสทะนงตน
Exposure	การเปิดเผยหรือโอกาสถูกจับได้ หมายถึง ความกลัวหรือความเสี่ยงที่จะถูกเปิดเผยหรือถูกลงโทษหากระบบลงโทษไม่เข้มงวด หรือการตรวจสอบไม่จริงจังบุคคลก็จะไม่รู้สึกลัวผลของการกระทำ

2.2.COSO 2017

COSO 2017 Enterprise Risk Management integrating with Strategy and Performance มุ่งชี้ให้เห็นถึงการเชื่อมโยงการทำงานของกลไกการบริหารความเสี่ยงองค์กรเข้ากับกลยุทธ์ และการดำเนินงานขององค์กร ความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นหัวใจสำคัญเพื่อเป็นกลไกในการผลักดันให้ องค์กรบริหารความเสี่ยงการทุจริตที่มีประสิทธิภาพและสามารถสร้าง มูลค่าเพิ่ม ให้กับองค์กร

1.องค์ประกอบของกระบวนการบริหารความเสี่ยงองค์กร 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1.1 Governance and Culture (การกำกับดูแลกิจการและวัฒนธรรมองค์กร) ประกอบด้วย บทบาทของคณะกรรมการ โครงสร้างการดำเนินงานตามเป้าหมายกลยุทธ์ การกำหนด วัฒนธรรมที่พึงประสงค์ การยึดมั่นต่อค่านิยมองค์กร และการสร้างความเข้มแข็งด้านทุนมนุษย์

1.2 Strategy & Objective Setting (กลยุทธ์และวัตถุประสงค์องค์กร) ประกอบด้วย การวิเคราะห์บริบทของธุรกิจ การกำหนดระดับความสามารถในการรับความเสี่ยง การประเมิน ทางเลือกของกลยุทธ์จัดการความเสี่ยงองค์กร และการวางเป้าประสงค์ทางธุรกิจภายใต้ความเสี่ยง

1.3 Performance (เป้าหมายผลการดำเนินงาน) ประกอบด้วย การระบุความเสี่ยง การประเมินระดับความรุนแรง การจัดลำดับความเสี่ยง การตอบสนองความเสี่ยง และการพิจารณา ภาพรวมของความเสี่ยงองค์กรทั้งหมด

1.4 Review & Revision (การทบทวนและปรับปรุง) ประกอบด้วย การประเมิน ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นจากการบริการความเสี่ยง การทบทวนความสามารถในการจัดการและระดับ ความเสี่ยง และการปรับปรุงพัฒนาระบบการบริหารความเสี่ยงองค์กร

1.5 Information Communication & Reporting (สารสนเทศ การสื่อสารและการ รายงาน) ประกอบด้วย การใช้สารสนเทศสนับสนุนการบริหารความเสี่ยง การใช้ช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ สนับสนุนการบริหารความเสี่ยง และการรายงานความสำเร็จการดำเนินการ รวมทั้งวัฒนธรรมความ เสี่ยงที่เกิดขึ้น

ดังนั้น การบริหารความเสี่ยงขององค์กร หรือ ERM นั้นเป็นแนวคิดในการบริหารความเสี่ยงแบบ ใหม่ ซึ่งแตกต่างจากแนวคิดแบบเดิมหลายประการที่สำคัญมี ดังนี้

แบบเดิม	ERM
ทำแยกเป็นส่วนๆ หรือฝ่าย ๆ	ทำแบบบูรณาการทั่วทั้งองค์กร
บริหารแบบตั้งรับ (รอให้เกิดปัญหาแล้วค่อยแก้ไข)	บริหารแบบเชิงรุก (ป้องกันปัญหาที่อาจจะเกิดขึ้น)
ทำเป็นครั้งคราวหรือเฉพาะกิจ	ดำเนินการอย่างต่อเนื่อง
มุ่งเน้นด้านลบเพื่อลดความเสียหาย	มุ่งเน้นด้านบวกด้วยโดยแสวงหาโอกาสที่จะเป็นประโยชน์แก่องค์กร ควบคู่กับด้านลบ

2.3 ISO 37001:2016 Anti-bribery Management Systems : ABMS

ISO 37001 มาตรฐานระบบการจัดการการต่อต้านการติดสินบน ซึ่งองค์กรระหว่างประเทศว่าด้วยมาตรฐาน ISO ประกาศเมื่อปี 2558 ครอบคลุมตั้งแต่การจัดตั้งระบบ กระบวนการ ดำเนินการ การธำรงรักษาและการปรับปรุงพัฒนาระบบจัดการติดสินบน ต้องมีการดำเนินการด้วยมาตรการอย่างเป็นระบบที่สมเหตุสมผล เหมาะสม เพียงพอเพื่อป้องกันการติดสินบน ที่ครอบคลุม

โครงสร้าง STRUCTURE OF ISO 37001 STANDARD ประกอบด้วย

1. Scope ขอบเขต
2. Normative references การอ้างอิงตามกฎเกณฑ์
3. Term and Definitions ข้อกำหนดและคำจำกัดความ
4. Context of the organization บริบทขององค์กร
5. Leadership ความมมเป็นผู้นำ
6. Planning การวางแผน
7. Support การสนับสนุน
8. Operation การทำงาน
9. Performance Evaluation การประเมินผลการปฏิบัติงาน
10. Improvement การปรับปรุง

นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

นิยามประเภทของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต		
ด้านที่ 1	ด้านการอนุมัติอนุญาต	การให้บริการด้านการอนุมัติ อนุญาต ตามพระราชบัญญัติการอำนวยความสะดวกในการพิจารณาอนุญาตของทางราชการ พ.ศ. 2558 หรือตามระเบียบ/ข้อบังคับของหน่วยงาน
ด้านที่ 2	ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่	อำนาจที่ได้มาจากการดำรงตำแหน่งใดตำแหน่งหนึ่ง หรือจากการปฏิบัติหน้าที่ โดยกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับ ที่มีการปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติในทางมิชอบ
ด้านที่ 3	ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ	โครงการที่ได้รับการจัดสรรงบประมาณในปีที่ทำการประเมินของทุกประเภทงบประมาณ ได้แก่ งบดำเนินงาน งบลงทุน งบรายจ่ายอื่น งบเงินอุดหนุน หรือเงินที่ได้รับการสนับสนุน จากหน่วยงานอื่น งบกลางเงินนอกงบประมาณ และโครงการที่จ่ายขาดจากเงินสะสมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

ศัพท์เฉพาะ	คำอธิบาย
การบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	การกำหนดมาตรการในการป้องกันการทุจริต ให้สามารถช่วยลดความเสี่ยงที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตในองค์กรได้ ดังนั้น การประเมินความเสี่ยงด้านการทุจริต การออกแบบและการปฏิบัติงานตามมาตรฐานการควบคุมภายในที่เหมาะสมจะช่วยลดความเสี่ยงการทุจริตได้ การประเมินความเสี่ยงการทุจริตจึงเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการค้นหาหรือระบุจุดอ่อน (Weakness) ของระบบต่าง ๆ ภายในองค์กรที่อาจเป็นช่องให้เกิดการทุจริต และเป็นการมุ่งหาความเป็นไปได้ (Potential) จะเกิดการกระทำการทุจริตในอนาคต ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารองค์กรอย่างมีธรรมาภิบาล จึงเป็นเรื่องที่ทุกองค์กรจำเป็นต้องทำ เพราะหากองค์กรได้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริตจะเป็นหลักประกันความเชื่อมั่นให้องค์กรในระดับหนึ่งว่าการดำเนินการขององค์กรจะไม่มีโอกาสเกิดการทุจริต หรือหากมีโอกาสที่จะเกิดการทุจริต องค์กรที่จะสามารถบริหารจัดการ และหามาตรการมาป้องกันได้ หรือหากเกิดความเสียหายก็จะเป็นความเสียหายที่น้อยกว่าองค์กรที่ไม่ได้ทำการประเมินความเสี่ยงการทุจริต

สินบน Bribery	สินบน Bribery ISO 37001 ได้ให้ความหมายสินบน หมายถึง การเสนอการ สัญญา การให้ การรับ การเรียกร้องผลประโยชน์ที่ไม่สมควร ไม่ว่าจะมียุทธค่าเท่าใด (ผลประโยชน์นั้นเป็นได้ทั้งในรูปตัวเงินและไม่ใช้ตัวเงิน) ทั้งทางตรงและทางอ้อม และไม่ว่าจะเป็นสถานที่ใด ๆ ก็ตาม โดยเป็นการฝ่าฝืนกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อเป็นการโน้มน้าว หรือตอบแทนเพื่อให้บุคคลกระทำหรือละเว้นการกระทำอันเกี่ยวข้องกับการดำเนินการตามหน้าที่ของบุคคลอื่น
ของขวัญ	หมายถึง เงิน ทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นดีให้แก่กันเพื่ออวยชัยไมตรี ให้เป็นรางวัลให้โดยเสนาหา ให้เพื่อการสงเคราะห์ หรือให้เป็นสินน้ำใจ และให้หมายความรวมถึงประโยชน์อื่นใด อันอาจคำนวณเป็นเงินได้ เช่น การให้สิทธิพิเศษ ซึ่งมีไม่ใช่เป็นสิทธิที่จัดได้สำหรับบุคคลทั่วไปในการได้รับการลดราคาทรัพย์สินหรือการได้รับการบริการหรือการรับการฝึกอบรม หรือการรับความบันเทิง ตลอดจนการออกค่าใช้จ่ายในการเดินทาง หรือท่องเที่ยว ค่าที่พัก ค่าอาหาร หรือสิ่งอื่นใดในลักษณะเดียวกัน
การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรรยา	ตรา 128 พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่องหลักเกณฑ์การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดโดยธรรมเนียมจรรยาของเจ้าหน้าที่ของรัฐ พ.ศ. 2543 ข้อ 3 ให้นิยาม “การรับทรัพย์สิน หรือประโยชน์อื่นใดตามธรรมเนียมจรรยา หมายความว่า การรับทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดจากญาติหรือบุคคลอื่นให้กันในโอกาสต่าง ๆ โดยปกติตามขนบธรรมเนียม ประเพณี หรือวัฒนธรรมหรือให้กันตามมารยาทที่ปฏิบัติกัน

นิยามที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต	
ศัพท์เฉพาะ	คำอธิบาย
ความเสี่ยงการทุจริต	<p>ความเสี่ยง : เหตุการณ์ที่ความไม่แน่นอนและมีความเป็นไปได้ว่าจะเกิดขึ้น และเมื่อเกิดขึ้นแล้วจะมีผลกระทบเกิดขึ้น โดยผลกระทบบางบวกเรียกว่า “โอกาส” และผลกระทบลบเรียกว่า “ความเสี่ยง”</p> <p>ทุจริต : การใช้อำนาจรัฐในทางที่ผิด : การดำเนินงานหรือการปฏิบัติที่อาจก่อให้เกิดการทุจริตและประพฤติมิชอบและการรับสินบน หรืออาจการก่อให้เกิดการขัดกันระหว่างผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวมของหน่วยงานในอนาคต</p> <p>Pain point หรือความต้องการ : ของผู้รับบริการ หรือ ธุรกิจตัวกลาง หรือ Third Party หรือ Customs Broke หรือที่เรียกชื่ออย่างอื่น สำหรับด้านการอนุมัติ อนุญาต ให้ถือว่าเป็นความเสี่ยงการทุจริตเนื่องจากความต้องการของ</p>

	<p>ผู้ให้บริการในแต่ละจุดสัมผัสของการให้บริการเป็นจุดเสี่ยง หรือเป็น ตัวการในการเรียกร้องผลประโยชน์ที่ไม่สมควร ไม่ว่าจะมียุทธศาสตร์ใดๆ นำสู่ การจ่ายเงินและค่าธรรมเนียมนอกกรอบ หรืออาจมีการเอื้อประโยชน์หรือการ ตอบแทนบุญคุณในรูปแบบต่าง ๆ อาจก่อให้เกิดการขัดกันระหว่าง ผลประโยชน์ส่วนตนกับผลประโยชน์ส่วนรวม</p>
<p>ประเด็นความเสี่ยง การทุจริต</p>	<p>เป็นการค้นหาว่ามีรูปแบบหรือเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดความเสี่ยงการทุจริตใน อนาคตการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตต้องมีความชัดเจน โดยต้องทำ การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตในขั้นตอนของกระบวนการ/โครงการ อาจจะมีการทุจริตเกิดขึ้นการกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริตเป็นหัวใจ สำคัญที่ต้อง Point Focus ถึงเหตุการณ์ที่คาดการณ์หรือพยากรณ์ใน อนาคตว่าอาจจะเกิดการทุจริตขึ้นหากไม่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยงการ ทุจริตที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้น การระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตจึงต้อง กำหนดให้ชัดเจนว่าบุคคลใด กระทำการสิ่งใดมีพฤติกรรมอย่างไร มี วัตถุประสงค์เพื่ออะไร เป็นต้น เพื่อจะนำไปสู่การกำหนดมาตรการควบคุม ความเสี่ยงการทุจริตที่สามารถลดโอกาสหรือลดความเสี่ยงได้อย่างตรงจุด</p>
<p>โอกาส</p>	<p>โอกาสหรือความเป็นไปได้ที่เหตุการณ์อาจจะเกิดขึ้นในอนาคต</p>
<p>ผลกระทบ</p>	<p>ผลกระทบจากเหตุการณ์ที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งที่เป็นตัวเงินหรือไม่เป็นตัวเงิน</p>
<p>ระดับความรุนแรง ความเสี่ยงการทุจริต</p>	<p>คะแนนรวมที่แสดงให้เห็นถึงระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต ที่ เป็นผลจากการประเมินความเสี่ยงการทุจริต จาก 2 ปัจจัย คือ โอกาสเกิด และผลกระทบ</p>
<p>ผู้รับผิดชอบความ เสี่ยงการทุจริต</p>	<p>ผู้ปฏิบัติงานหรือรับผิดชอบ กระบวนการหรือโครงการ</p>

2.4 ปัจจัยสำเร็จในการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริต

2.4.1 ความมุ่งมั่นของผู้นำองค์กร ในการวางระบบการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตขององค์กร ที่ยอมรับว่าความเสี่ยงการทุจริตมีอยู่จริง หากมีประเด็นการทุจริตต้องยกระดับเป็นบทเรียนเพื่อเรียนรู้และหาแนวทางการบริหารจัดการป้องกันการเกิดซ้ำ กุญแจสำคัญที่ช่วยผลักดันให้องค์กรเติบโต ไม่ใช่ความสามารถในการหลีกเลี่ยงความเสี่ยงการทุจริตเป็นนโยบายและแนวทางที่ทุกส่วนจะต้องนำไปปฏิบัติ

2.4.2 ความเข้าใจเรื่องความเสี่ยงการทุจริตในทิศทางเดียวกันของคนในองค์กร

2.4.3 กำหนดกระบวนการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตอย่างทั่วถึงทั้งองค์กรและกระทำการอย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ มีตัวแทนผู้ที่เกี่ยวข้อง การวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงการทุจริตต้องมีความเที่ยงธรรมด้วยการมองจากบุคคลภายนอกมองไปที่กระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน และอาจให้มีผู้แทนจากภายนอก เช่น ผู้รับบริการ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เข้ามามีส่วนร่วมในการวิเคราะห์ประเมินความเสี่ยงการทุจริตเพื่อให้มีมุมมองที่รอบด้าน

2.4.4 มีการเปิดเผยแผนและผลของการบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตในเว็บไซต์ของหน่วยงานและมีการสื่อสารภายในหน่วยงาน ติดตามประเมินผลเพื่อวัดประสิทธิผลของแผนบริหารจัดการความเสี่ยงการทุจริตอย่างต่อเนื่อง เนื่องจากรูปแบบความเสี่ยงการทุจริตอาจมีการเปลี่ยนแปลง มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่กำหนดไว้เพียงพอหรือไม่ และมาตรการที่กำหนดไว้ใช้ได้จริงหรือใช้ได้จริงแต่ไม่ได้ผลและสร้างความตระหนัก เรื่องความเสี่ยงการทุจริตในองค์กร

การคัดเลือกกระบวนการ/โครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต

ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง ได้ประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Corruption Risk Assessment) ในหน่วยงานภาครัฐ โดยเฉพาะ "ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ" เป็นเครื่องมือสำคัญในการวางกลไกป้องกันเชิงรุก เพื่อลดโอกาสที่จะเกิดการทุจริตหรือการขัดกันแห่งผลประโยชน์ ในขั้นตอนการใช้จ่ายงบประมาณ (เช่น งบดำเนินงาน งบลงทุน งบเงินอุดหนุน) ประเด็นความเสี่ยงมักเกิดขึ้นในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ

การกำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต (Risk Identification)

โดยสามารถจำแนกประเด็นความเสี่ยงหลักๆ ได้ดังนี้:

- **การกำหนดความต้องการและคุณลักษณะ (TOR):** การลักลอบเพิกถอนเงื่อนไขให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง หรือการตั้งราคากลางที่สูงเกินจริง (Overpricing)
- **กระบวนการจัดซื้อจัดจ้าง:** การยื่นประมูลโครงการ การเลือกปฏิบัติในการคัดเลือกผู้เสนอราคา หรือ
การเร่งรัดกระบวนการโดยมิชอบเพื่อใช้วิธีเฉพาะเจาะจง
- **การเบิกจ่ายงบประมาณ:** การเบิกจ่ายเงินงบประมาณซ้ำซ้อน การจัดทำเอกสารหลักฐานเท็จในการฝึกอบรม/สัมมนา (โครงการผี) หรือการเบิกเงินไปแล้วแต่ไม่ได้ดำเนินงานจริง

การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต (Risk Assessment Criteria) ด้านที่ 3 (ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ) กระบวนการกำหนดความต้องการและคุณลักษณะ (TOR)

เกณฑ์การประเมินจะใช้หลักการวิเคราะห์ 2 มิติ คือ **โอกาสที่จะเกิด (Likelihood)** และ **ผลกระทบ/ความรุนแรง (Impact)** โดยทั่วไปจะแบ่งเป็น 5 ระดับ (1 = น้อยที่สุด, 5 = สูงที่สุด) ดังนี้

มิติที่ 1: โอกาสที่จะเกิดทุจริต (Likelihood)

- **ระดับ 1 (ต่ำมาก):** มีระบบควบคุมภายในที่ดีมาก ไม่เคยมีประวัติการทุจริตในเรื่องนี้เลย
- **ระดับ 2 (ต่ำ):** มีมาตรการควบคุม แต่อาจมีช่องโหว่เล็กน้อย นานๆ ครั้งจึงจะเกิด
- **ระดับ 3 (ปานกลาง):** มีช่องโหว่ในแนวปฏิบัติ มีแนวโน้มหรือเคยเกิดสัปดาห์/เดือน/ปีละครั้ง
- **ระดับ 4 (สูง):** ขาดระบบควบคุมที่ดี มีโอกาสเกิดบ่อยครั้ง หรือมีเรื่องร้องเรียนบ่อย
- **ระดับ 5 (สูงมาก):** ไม่มีระบบควบคุมเลย หรือเกิดเหตุการณ์ทุจริตในประเด็นนี้เป็นประจำ

มิติที่ 2: ผลกระทบ/ความรุนแรงของการทุจริต (Impact)

- **ระดับ 1 (ต่ำมาก):** ความเสียหายต่อเงินงบประมาณมูลค่าน้อยมาก ไม่กระทบต่อภาพลักษณ์หน่วยงาน
- **ระดับ 2 (ต่ำ):** มูลค่าความเสียหายทางงบประมาณต่ำ เกิดการร้องเรียนภายในหน่วยงาน
- **ระดับ 3 (ปานกลาง):** งบประมาณเสียหายปานกลาง ส่งผลกระทบต่อการทำงานหลักของหน่วยงาน
- **ระดับ 4 (สูง):** งบประมาณเสียหายสูง หน่วยงานภายนอก (เช่น สตง., ป.ป.ช.) เข้ามาตรวจสอบเป็นข่าวด้านลบในสังคม
- **ระดับ 5 (สูงมาก):** งบประมาณเสียหายมหาศาล โครงการล้มเหลว ผู้บริหารระดับสูงถูกดำเนินคดีอาญา ภาพลักษณ์องค์กรเสียหายอย่างรุนแรง

การประเมินระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต (Risk Matrix)

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต โดยการระบุรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมการณ์การทุจริตในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ (ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ) โดยการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็นการตั้งสมมติฐานหรือเป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่จะเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward looking information)

ผลลัพธ์ที่ได้จะถูกนำมาพล็อตลงใน ตารางความเสี่ยง (Risk Matrix) เพื่อจัดระดับความรุนแรง และจัดลำดับความสำคัญในการแก้ไข (Priority):

ระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ลำดับ	ระดับความเสี่ยง	ช่วงคะแนน
1	ความเสี่ยงระดับสูงมาก (Extreme Risk : E)	15 - 25 คะแนน
2	ความเสี่ยงระดับสูง (High Risk : H)	10 - 14 คะแนน
3	ความเสี่ยงระดับปานกลาง (Moderate Risk : M)	5 - 9 คะแนน
4	ความเสี่ยงระดับต่ำ (Low Risk : L)	1 - 4 คะแนน

ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงจะต้องมีการกำหนดแผนภูมิความเสี่ยง(Risk Profile) ที่ได้จากการพิจารณาจัดระดับความสำคัญของความเสี่ยงจากโอกาสที่จะเกิดความเสี่ยง (Likelihood) และผลกระทบ ที่เกิดขึ้น (Impact) และขอบเขตของระดับความเสี่ยงที่สามารถยอมรับได้ (Risk Appetite Boundary) โดยที่

$$\text{ระดับความเสี่ยง} = \text{โอกาสในการเกิดเหตุการณ์ต่าง ๆ} \times \text{ความรุนแรงของเหตุการณ์ต่าง ๆ}$$

ซึ่งจัดแบ่งเป็น 4 ระดับ สามารถแสดงเป็น Risk Profile แบ่งพื้นที่เป็น 4 ส่วน (4 Quadrant) ใช้เกณฑ์ในการจัดแบ่ง ดังนี้

ระดับความเสี่ยง	คะแนนระดับความเสี่ยง	มาตรการกำหนด	การแสดงสีสัญลักษณ์
เสี่ยงสูงมาก (Extreme)	15 - 25 คะแนน	มีมาตรการลดและประเมินซ้ำ หรือถ่ายโอนความเสี่ยง	สีแดง
เสี่ยงสูง (High)	10 - 14 คะแนน	มีมาตรการลดความเสี่ยง	สีส้ม
ปานกลาง (Medium)	5 - 9 คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง แต่มีมาตรการควบคุมความเสี่ยง	สีเหลือง
ต่ำ (Low)	1 - 4 คะแนน	ยอมรับความเสี่ยง	สีเขียว

ตารางระดับของความเสี่ยง (Degree of Risk)

ความรุนแรงของผลกระทบ (Impact)

5	5	10	15	20	25
4	4	8	12	16	20
3	3	6	9	12	15
2	2	4	6	8	10
1	1	2	3	4	5
	1	2	3	4	5

โอกาสที่จะเกิดความเสียหาย

- สถานะสีแดง : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยงทันที
- สถานะสีส้ม : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ไม่สามารถยอมรับได้ ต้องมีแผน/มาตรการเพื่อลดความเสี่ยง
- สถานะสีเหลือง : ความเสี่ยงยังอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ แต่ต้องมีการทบทวนความเพียงพอของมาตรการควบคุมที่มีอยู่
- สถานะสีเขียว : ความเสี่ยงอยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยไม่ต้องมีการจัดทำแผนเพื่อลดความเสี่ยง

การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต (Risk Mitigation Measures)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟืองได้ทำการคัดเลือกกระบวนการกำหนดความต้องการและคุณลักษณะ TOR (ด้านที่3 การใช้จ่ายงบประมาณ) เพื่อสร้างมาตรการในการป้องกัน และการลดโอกาสการทุจริตจากการปฏิบัติงาน (Operational Risk) โดยพิจารณา 2 ปัจจัย คือ โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงและผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

ในการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตได้ประเมินมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด พอใช้ หรืออ่อน เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม

ระดับ	คำอธิบาย การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้เหมาะสมซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิผลการควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

เป็นขั้นตอนการระบุประเด็นความเสี่ยงการทุจริตและการจัดระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต โดยการระบุรายละเอียดเหตุการณ์ที่มีโอกาสเกิดความเสี่ยงการทุจริตว่ามีรูปแบบพฤติกรรมการณ์การทุจริตในแต่ละขั้นตอนในการดำเนินงานของการเบิกจ่ายเงินงบประมาณ (โครงการ) (ด้านที่3การใช้จ่ายงบประมาณ) โดยการค้นหาความเสี่ยงการทุจริต ค้นหาจากความเสี่ยงที่เคยเกิด หรือคาดว่าจะเกิดซ้ำสูง มีประวัติอยู่แล้ว (Known Factor) และไม่เคยเกิดหรือไม่มีประวัติมาก่อน แต่มีความเสี่ยงจากการพยากรณ์ในอนาคตว่ามีโอกาสเกิด (Unknown Factor) ในขั้นตอนนี้เป็น การตั้งสมมติฐานหรือเป็นการพยากรณ์ล่วงหน้าที่อาจเกิดขึ้นในอนาคตเพิ่มเติม (Scenario) เป็นการมองข้อมูลไปข้างหน้า (Forward looking information)

การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต (Risk Mitigation Measures)

ในปีงบประมาณ พ.ศ. 2569 องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟืองได้ทำการคัดเลือกกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุ (ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ) เพื่อสร้างมาตรการในการป้องกัน และการลดโอกาสการทุจริตจากการปฏิบัติงาน (Operational Risk) โดยพิจารณา 2 ปัจจัย คือโอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ความเสี่ยงและผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น

ในการจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตได้ประเมินมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมินของหน่วยงานที่มีอยู่ในปัจจุบัน (Key Controls in place) มาทำการประเมินว่ามีประสิทธิภาพอยู่ในระดับใด พอใช้ หรืออ่อน เพื่อพิจารณาจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตเพิ่มเติม

ระดับ	คำอธิบาย
	การประเมินประสิทธิภาพมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริตที่หน่วยงานมีในปัจจุบัน
ดี	การควบคุมมีความเข้มแข็งและดำเนินไปได้อย่างเหมาะสมซึ่งช่วยให้เกิดความมั่นใจได้ในระดับที่สมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
พอใช้	การควบคุมยังขาดประสิทธิภาพถึงแม้ว่าจะไม่ทำให้เกิดผลเสียหายจากความเสียหายอย่างมีนัยสำคัญ แต่ก็ควรมีการปรับปรุงเพื่อให้มั่นใจว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้
อ่อน	การควบคุมได้มาตรฐานที่ยอมรับได้เนื่องจากมีความหละหลวมและไม่มีประสิทธิภาพการควบคุมไม่ทำให้มั่นใจอย่างสมเหตุสมผลว่าจะสามารถลดความเสี่ยงการทุจริตได้

การประเมินความเสี่ยงการทุจริตในหน่วยงานภาครัฐ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2569

ชื่อหน่วยงาน องค์การบริหารส่วนตำบลมะเฟือง อำเภอพุทไธสง จังหวัดบุรีรัมย์

ขั้นตอนที่ 1 การคัดเลือกกระบวนการหรือโครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต

ประเภทความเสี่ยง

ด้านการพิจารณาอนุมัติ อนุญาตของทางราชการ

ด้านการใช้อำนาจและตำแหน่งหน้าที่

ด้านการใช้จ่ายงบประมาณ

ชื่อกระบวนการ/โครงการที่มีความเสี่ยงการทุจริต กระบวนการจัดซื้อจัดจ้างและจัดหาพัสดุ

ลำดับ	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยง
1.	การกำหนดความต้องการและ คุณลักษณะ TOR	การล็อกสเปกเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบการรายใดราย หนึ่ง หรือการตั้งราคากลางสูงเกินจริง (Overpricing)
2.	การยื่นประมูลโครงการ (วิธี เฉพาะเจาะจง)	การเลือกปฏิบัติในการคัดเลือกผู้เสนอราคาหรือเร่งรัด กระบวนการโดยมิชอบ เพื่อใช้วิธีเฉพาะเจาะจง
3.	การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ(โครงการ)	การเบิกจ่ายซ้ำซ้อน (Double Payment): การนำบิล ค่าใช้จ่ายเดิม หรือภาพถ่ายโครงการเก่ามาหมุนเวียนเบิกใหม่ ในชื่อโครงการอื่น

ขั้นตอนที่ 2 กำหนดประเด็นความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (LxI)			ระดับความ เสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
1.การกำหนดความต้องการและ คุณลักษณะ TOR	1	คณะกรรมการจัดทำร่างขอบเขต งาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณ ลักษณะเฉพาะ และกำหนดราคา กลาง" โดยโครงสร้างกรรมการควร ประกอบด้วยประธานและกรรมการ อย่างน้อย 3 คน โดยตั้งเจ้าหน้าที่ จากฝ่ายผู้ใช้ประโยชน์ ฝ่ายเทคนิค/ ช่าง และฝ่ายพัสดุเข้าร่วม เพื่อให้ เกิดการตรวจสอบสมดุล	การล็อกสเปกเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง หรือ การตั้งราคากลางสูงเกินจริง (Overpricing)	1	4	4	ต่ำ
	2	คณะกรรมการฯ ประชุมร่วมกันเพื่อ กำหนดขอบเขตงาน คุณสมบัติผู้ยื่น ข้อเสนอ และรายละเอียดเทคนิค โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญคือ "ต้อง เปิดกว้างและห้ามระบุยี่ห้อ" (เว้น แต่สินค้าที่มีลักษณะเฉพาะตัวจริง ๆ ซึ่งต้องชี้แจงเหตุผล) พร้อมทั้งสืบ ราคากลางจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือ ได้ตามกฎหมายอย่างน้อย 3 ราย					

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการ ทุจริต	Risk Score (LxI)			ระดับความ เสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
การกำหนดความต้องการและ คุณลักษณะ TOR	3	นำร่าง TOR และราคากลางไป เผยแพร่บนระบบจัดซื้อจัดจ้าง ภาครัฐ (e-GP) ของ กรมบัญชีกลาง และเว็บไซต์ของ หน่วยงาน เพื่อเปิดโอกาสให้ สาธารณชนและผู้ประกอบการร่วม ตรวจสอบและส่งข้อคิดเห็นทั่วทั้ง (สำหรับโครงการที่มีวงเงินสูง ตามที่กระทรวงการคลังกำหนด)					

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการ ทุจริต	Risk Score (LxI)			ระดับความ เสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
2.การยื่นประมูล โครงการ(วิธี เฉพาะเจาะจง)	1	เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำ รายงานขอ ซื้อหรือขอจ้าง โดยระบุเหตุผล ความจำเป็นที่ต้องใช้วิธี เฉพาะเจาะจง รายละเอียดงาน ราคากลาง และวงเงินงบประมาณ เสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่เพื่อขอ อนุมัติจาก นายก อบต. พร้อมทั้ง ขอแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับ พัสดุ					
	2	เจ้าหน้าที่พัสดุส่งหนังสือเชิญชวน หรือติดต่อผู้ประกอบการที่มีอาชีพ ขายหรือรับจ้างงานนั้นโดยตรง (อย่างน้อย 1 ราย) ให้เข้ามาจัดทำ และยื่นใบเสนอราคา พร้อม เอกสารคุณสมบัติ (เช่น หนังสือ รับรองนิติบุคคล, ทะเบียนบ้าน/ บัตรประชาชน) มายัง อบต.	การเลือกปฏิบัติในการ คัดเลือกผู้เสนอราคาหรือ เร่งรัดกระบวนการโดยมิชอบ เพื่อใช้วิธีเฉพาะเจาะจง	2	2	4	ต่ำ

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (LxI)			ระดับความเสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
	3	เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำรายงานผลการเจรจาต่อรองราคา ยืนยันว่าผู้ประกอบการมีคุณสมบัติครบถ้วน ไม่มีผลประโยชน์ขัดกัน และเสนอราคาที่เหมาะสม เพื่อนำเสนอให้ นายก อบต. ลงนามอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างอย่างเป็นทางการ					
	4	อบต. ขึ้นประกาศรายชื่อผู้ชนะการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงบนระบบ e-GP และเว็บ อบต. จากนั้นเจ้าหน้าที่พัสดุจะเรียกผู้ประกอบการมาลงนามใน สัญญาจ้าง หรือออก ใบสั่งจ้าง (Purchase Order: PO) เพื่อให้เริ่มดำเนินงานตามกำหนดเวลา					

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (LxI)			ระดับความ เสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
3.การเบิกจ่ายเงิน งบประมาณ (โครงการ)	1	เมื่อผู้รับจ้างหรือผู้รับผิดชอบโครงการ ดำเนินงานเสร็จสิ้น ต้องทำ หนังสือส่ง มอบงาน หรือรายงานผลการดำเนินงาน คณะกรรมการตรวจรับที่ถูกแต่งตั้งไว้ ต้องลงพื้นที่ตรวจสอบหน้างานจริงว่า ถูกต้องตาม TOR หรือไม่ หากถูกต้อง ครบถ้วน ให้ร่วมกันลงนามใน ใบตรวจ รับพัสดุ เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญในการ ขอเบิกเงิน					
	2	เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบโครงการรวบรวม หลักฐานทั้งหมดส่งให้ฝ่ายพัสดุและกอง คลัง ประกอบด้วย: -ใบตรวจรับพัสดุ / รายงานผลการ ดำเนินงาน -ใบเสร็จรับเงิน หรือใบกำกับภาษี (ที่ ถูกต้องตามกฎหมาย) -ภาพถ่ายการดำเนินโครงการ (หน้างาน จริง)		2	2	4	ต่ำ

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการทุจริต	Risk Score (LxI)			ระดับความ เสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
		-รายชื่อผู้เข้าร่วมโครงการ (กรณีมีการ ฝึกอบรม/สัมมนา) -สำเนาสัญญาจ้าง หรือใบสั่งจ้าง					
	3	-เสนอฎีกาเบิกจ่ายเงินให้ นายก อบต. พิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน โดยนายก อบต. จะพิจารณาจากรายงานการตรวจ รับและเอกสารประกอบว่าโครงการ บรรลุวัตถุประสงค์และทำถูกต้องตาม ระเบียบหรือไม่ ก่อนลงนามอนุมัติใน ฎีกา	การเบิกจ่ายซ้ำซ้อน (Double Payment): การนำบิลค่าใช้จ่าย เดิม หรือภาพถ่ายโครงการเก่ามา หมุนเวียนเบิกใหม่ในชื่อโครงการ อื่น	2	3	6	ปานกลาง

ขั้นตอนที่ 3 การกำหนดเกณฑ์การประเมินความเสี่ยงการทุจริต

เกณฑ์สำหรับใช้ในการประเมินความเสี่ยงการทุจริตของกระบวนการหรือโครงการที่ทำการประเมิน พิจารณาจาก ๒ ปัจจัย คือด้านโอกาส (Likelihood) และด้านผลกระทบ (Impact) และการให้คะแนนทั้ง ๒ ปัจจัย รายละเอียด ดังนี้

- โอกาสที่จะเกิด (Likelihood) พิจารณาความเป็นไปได้ที่จะเกิดเหตุการณ์ ความเสี่ยงในช่วงเวลาหนึ่ง ในรูปของความถี่ หรือความน่าจะเป็นที่จะเกิดเหตุการณ์นั้น ๆ
- ผลกระทบ (Impact) การวัดความรุนแรงของความเสียหายที่จะเกิดขึ้นจากความเสี่ยงนั้น โดยสามารถแบ่งเป็นผลกระทบทางการเงินและผลกระทบที่ไม่ใช่การเงิน

เกณฑ์กำหนดระดับโอกาส (Likelihood) ที่จะเกิดความเสี่ยง

ระดับ	โอกาสที่จะเกิด	คำอธิบาย
5	สูงมาก	มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นสูงมาก
4	สูง	มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นสูง
3	ปานกลาง	มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นบางครั้ง
2	น้อย	มีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้นน้อยมาก
1	น้อยมาก	เหตุการณ์ไม่น่ามีโอกาสดังกล่าวเกิดขึ้น

เกณฑ์กำหนดระดับความรุนแรงของผลกระทบ (Impact) ที่ส่งผลกระทบด้านการดำเนินงาน

ระดับ	ผลกระทบที่จะเกิด	คำอธิบาย
5	สูงมาก	เกิดความเสียหายต่อรัฐ เจ้าหน้าที่ถูกลงโทษซึ่งมีความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม
4	สูง	ภาพลักษณ์ของหน่วยงานติดลบเรื่องความโปร่งใส สื่อมวลชนลงข่าวอย่างต่อเนื่อง และสังคมให้ความสนใจ
3	ปานกลาง	หน่วยงานตรวจสอบเข้าทำการตรวจสอบข้อเท็จจริง
2	น้อย	เกิดการร้องเรียน แจ้งเบาะแส
1	น้อยมาก	แทบจะไม่มี

ระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

Risk Score					
โอกาส (Likelihood)	ผลกระทบ (Impact)				
	๑	๒	๓	๔	๕
๕	ปานกลาง (๕ × ๑ = ๕)	สูง (๕ × ๒ = ๑๐)	สูงมาก (๕ × ๓ = ๑๕)	สูงมาก (๕ × ๔ = ๒๐)	สูงมาก (๕ × ๕ = ๒๕)
๔	ต่ำ (๔ × ๑ = ๔)	ปานกลาง (๔ × ๒ = ๘)	สูง (๔ × ๓ = ๑๒)	สูงมาก (๔ × ๔ = ๑๖)	สูงมาก (๔ × ๕ = ๒๐)
๓	ต่ำ (๓ × ๑ = ๓)	ปานกลาง (๓ × ๒ = ๖)	ปานกลาง (๓ × ๓ = ๙)	สูง (๓ × ๔ = ๑๒)	สูงมาก (๓ × ๕ = ๑๕)
๒	ต่ำ (๒ × ๑ = ๒)	ต่ำ (๒ × ๒ = ๔)	ปานกลาง (๒ × ๓ = ๖)	ปานกลาง (๒ × ๔ = ๘)	สูง (๒ × ๕ = ๑๐)
๑	ต่ำ (๑ × ๑ = ๑)	ต่ำ (๑ × ๒ = ๒)	ต่ำ (๑ × ๓ = ๓)	ต่ำ (๑ × ๔ = ๔)	ปานกลาง (๑ × ๕ = ๕)

ขั้นตอนที่ 4 การประเมินความระดับความรุนแรงของความเสี่ยงการทุจริต

ชื่อความเสี่ยง	ลำดับ ขั้นตอน	ขั้นตอนการดำเนินงาน	ประเด็นความเสี่ยงการ ทุจริต	Risk Score (LxI)			ระดับความ เสี่ยง
				Likelihood	Impact	Risk Score	
1.การกำหนดความต้องการและ คุณลักษณะ TOR	1	คณะกรรมการจัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ และกำหนดราคากลาง" โดยโครงสร้างกรรมการควรประกอบด้วยประธานและกรรมการอย่างน้อย 3 คน โดยตั้งเจ้าหน้าที่จากฝ่ายผู้ใช้ประโยชน์ ฝ่ายเทคนิค/ช่าง และฝ่ายพัสดุเข้าร่วม เพื่อให้เกิดการตรวจสอบ สมดุล	การล็อกสเปกเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง หรือการตั้งราคากลางสูงเกินจริง (Overpricing)	1	4	4	ต่ำ
	2	คณะกรรมการฯ ประชุมร่วมกันเพื่อกำหนดขอบเขตงาน คุณสมบัติผู้ยื่นข้อเสนอ และรายละเอียดเทคนิค โดยมีหลักเกณฑ์สำคัญคือ "ต้องเปิดกว้างและห้ามระบุชื่อ" (เว้นแต่สินค้าที่มีลักษณะเฉพาะตัวจริงๆ ซึ่งต้องชี้แจงเหตุผล) พร้อมทั้งสืบ					

		ราคากลางจากแหล่งข้อมูลที่เชื่อถือได้ตามกฎหมายอย่างน้อย 3 ราย					
	3	นำร่าง TOR และราคากลางไปเผยแพร่บนระบบจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ (e-GP) ของกรมบัญชีกลาง และเว็บไซต์ของหน่วยงาน เพื่อเปิดโอกาสให้สาธารณชนและผู้ประกอบการร่วมตรวจสอบและส่งข้อคิดเห็นทุกท้วง (สำหรับโครงการที่มีวงเงินสูงตามที่กระทรวงการคลังกำหนด)					
2.การยื่นประมูลโครงการ(วิธีเฉพาะเจาะจง)	1	เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำ รายงานขอซื้อหรือขอจ้าง โดยระบุเหตุผลความจำเป็นที่ต้องใช้วิธีเฉพาะเจาะจง รายละเอียดงาน ราคากลาง และวงเงินงบประมาณ เสนอผ่านหัวหน้าเจ้าหน้าที่เพื่อขออนุมัติจาก นายก อบต. พร้อมทั้งขอแต่งตั้งคณะกรรมการตรวจรับพัสดุ					

	2	เจ้าหน้าที่พัสดุส่งหนังสือเชิญชวนหรือติดต่อผู้ประกอบการที่มีอาชีพขายหรือรับจ้างงานนั้นโดยตรง (อย่างน้อย 1 ราย) ให้เข้ามาจัดทำและยื่นใบเสนอราคา พร้อมเอกสารคุณสมบัติ (เช่น หนังสือรับรองนิติบุคคล, ทะเบียนบ้าน/บัตรประชาชน) มายัง อบต.	การเลือกปฏิบัติในการคัดเลือกผู้เสนอราคาหรือเร่งรัดกระบวนการโดยมิชอบเพื่อใช้วิธีเฉพาะเจาะจง	2	2	4	ต่ำ
	3	เจ้าหน้าที่พัสดุจัดทำรายงานผลการเจรจาต่อรองราคา ยืนยันว่าผู้ประกอบการมีคุณสมบัติครบถ้วน ไม่มีผลประโยชน์ขัดกัน และเสนอราคาที่เหมาะสม เพื่อนำเสนอให้ นายก อบต. ลงนามอนุมัติสั่งซื้อหรือสั่งจ้างอย่างเป็นทางการ					
	4	อบต. ขึ้นประกาศรายชื่อผู้ชนะการจัดซื้อจัดจ้างด้วยวิธีเฉพาะเจาะจงบนระบบ e-GP และเว็บ อบต. จากนั้นเจ้าหน้าที่พัสดุจะเรียกผู้ประกอบการมาลงนามใน สัญญาจ้าง หรือออก ใบสั่งจ้าง					

		(Purchase Order: PO) เพื่อให้เริ่มดำเนินงานตามกำหนดเวลา					
3.การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ (โครงการ)	1	เมื่อผู้รับจ้างหรือผู้รับผิดชอบโครงการดำเนินงานเสร็จสิ้น ต้องทำหนังสือส่งมอบงาน หรือรายงานผลการดำเนินงาน คณะกรรมการตรวจรับที่ถูกแต่งตั้งไว้ต้องลงพื้นที่ตรวจสอบหน้างานจริงว่าถูกต้องตาม TOR หรือไม่ หากถูกต้องครบถ้วน ให้ร่วมกันลงนามใน ใบตรวจรับพัสดุ เพื่อเป็นหลักฐานสำคัญในการขอเบิกเงิน					
	3	-เสนอฎีกาเบิกจ่ายเงินให้ นายกอบต. พิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน โดย นายกอบต. จะพิจารณาจากรายงานการตรวจรับและเอกสารประกอบว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์และทำถูกต้องตามระเบียบหรือไม่ ก่อนลงนามอนุมัติในฎีกา	การเบิกจ่ายซ้ำซ้อน (Double Payment): การนำบิลค่าใช้จ่ายเดิม หรือภาพถ่ายโครงการเก่ามาหมุนเวียนเบิกใหม่ในชื่อโครงการอื่น	2	3	6	ปานกลาง

ขั้นตอนที่ 5 การจัดทำมาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต

ขั้นตอน	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
<p>1.คณะกรรมการจัดทำร่างขอบเขตงาน (TOR) หรือรายละเอียดคุณลักษณะเฉพาะ และกำหนดราคากลาง" โดยโครงสร้างกรรมการควรประกอบด้วย ประธานและกรรมการอย่างน้อย 3 คน โดยดึงเจ้าหน้าที่จากฝ่ายผู้ใช้ประโยชน์ ฝ่ายเทคนิค/ช่าง และฝ่ายพัสดุเข้าร่วมเพื่อให้เกิดการตรวจสอบสมดุล</p>	<p>การล็อกสเปกเพื่อเอื้อประโยชน์ให้ผู้ประกอบการรายใดรายหนึ่ง หรือการตั้งราคากลางสูงเกินจริง (Overpricing)</p>	<p>ต่ำ</p>	<p>1.แต่งตั้งคณะกรรมการจัดทำTOR จากหลายหน่วยงานเพื่อไขว้ตรวจสอบ 2.กำหนดให้มีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากสาธารณชน สำหรับโครงการที่มีมูลค่าสูง 3.ใช้ฐานข้อมูลราคากลางของกรมของกรมบัญชีกลางอย่างเคร่งครัด และบันทึกที่มาของราคากลางอย่างโปร่งใส</p>	<p>ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>กองคลัง อบต. มะเฟือง</p>

ขั้นตอน	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
<p>2.เจ้าหน้าที่พัสดุส่งหนังสือเชิญชวนหรือติดต่อผู้ประกอบการที่มีอาชีพขายหรือรับจ้างงานนั้นโดยตรง (อย่างน้อย 1 ราย) ให้เข้ามาจัดทำและยื่นใบเสนอราคา พร้อมเอกสารคุณสมบัติ (เช่น หนังสือรับรองนิติบุคคล, ทะเบียนบ้าน/บัตรประชาชน) มายัง อบต.</p>	<p>การยื่นประมูลโครงการ(วิธีเฉพาะเจาะจง)</p>	<p>ต่ำ</p>	<p>-มาตรการสืบราคาตลาดจริง: แม้จะมีผู้เสนอราคาเพียงรายเดียวเข้ามาในวันยื่นใบเสนอราคา แต่เจ้าหน้าที่พัสดุต้องทำการสืบราคาตลาดของสินค้าหรือบริการประเภทเดียวกันนั้นจากแหล่งอื่นแนบไว้ในสำนวนด้วย เพื่อพิสูจน์ว่าราคาที่ อบต. กำลังจะจัดจ้างไม่ได้แพงเกินจริง</p> <p>-การตรวจสอบความขัดกันแห่งผลประโยชน์ (Conflict of Interest): ก่อนลงนามในรายงานผลการพิจารณา ต้องให้คณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ผู้เกี่ยวข้องลงนามใน "หนังสือปฏิญาณตนและยืนยันไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อน" กับผู้รับจ้างรายดังกล่าว เพื่อป้องกันความผิดตามกฎหมาย ป.ป.ช.</p>	<p>ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>กองคลัง อบต. มะเฟือง</p>

ขั้นตอน	ประเด็นความเสี่ยง	ระดับความเสี่ยง	มาตรการควบคุมความเสี่ยงการทุจริต	ระยะเวลา	งบประมาณ (บาท)	ผู้รับผิดชอบ
<p>3.เสนอฎีกาเบิกจ่ายเงินให้ นายก อบต. พิจารณาอนุมัติจ่ายเงิน โดย นายก อบต. จะพิจารณาจากรายงานการตรวจรับและเอกสารประกอบว่าโครงการบรรลุวัตถุประสงค์และทำถูกต้องตามระเบียบหรือไม่ก่อนลงนามอนุมัติในฎีกา</p>	<p>การเบิกจ่ายเงินงบประมาณ (โครงการ)</p>	<p>ปานกลาง</p>	<p>-การตรวจสอบพิกัดและเวลาจริง: บังคับให้ภาพถ่ายประกอบการเบิกจ่ายต้องระบุ พิกัด GPS และวันที่ถ่ายภาพจริง เพื่อยืนยันว่าโครงการถูกจัดขึ้นในพื้นที่และเวลาที่กำหนดตามสัญญา ไม่ใช่การนำรูปเก่ามาวนใช้</p> <p>-มาตรการตรวจสอบใบเสร็จ: กองคลังควรสุ่มตรวจสอบใบเสร็จรับเงินที่มีมูลค่าสูง โดยการโทรศัพท์ยืนยันกับร้านค้าหรือตรวจสอบผ่านระบบภาษีของกรมสรรพากร เพื่อป้องกันการใช้ใบเสร็จ</p> <p>-การเปิดเผยผลการเบิกจ่าย: ประกาศรายละเอียดโครงการที่เบิกจ่ายเงินเสร็จสิ้นแล้วบนเว็บไซต์ อบต. เพื่อให้ประชาชนช่วยตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ของโครงการเทียบกับจำนวนเงินที่จ่ายไป</p>	<p>ปีงบประมาณ พ.ศ. 2569</p>	<p>ไม่มี</p>	<p>กองคลัง อบต. มะเฟือง</p>